

שלום,

במאמר שפרסמתי לפני חמש שנים (מה למדו השנה תלמידי ישראל? כמה שפחות הארץ, 12.6.2018)

כתבתי את הדברים הבאים: "בתרבות הזאת, המקדשת את העכשווי והנקודתי, אנו מתקשים לעקוב אחר תהליכים המתרחשים על פני שנים ארוכות ולהבינם, עד לרגע שבו חיתוך נקודתי של תמונת המציאות משקף לנו את מלוא עוצמתו והשלכותיו של

התהליך שבו היינו נתונים". ואכן, חיתוך של תמונת המציאות העכשווית המראה את עוצמת ההפיכה המשטרית, משקפת את השנים הרבות במ התקשנו, או בחרנו, לא לעקוב אחרי התהליכים שהכשירו את ההפיכה המשטרית.

בסקר שערכו בחודש מאי השנה, פרופ' סיון הירש הפלר ופרופ' גלעד הירשברגר נמצא בין היתר כי רוב הצבור היהודי הישראלי מרגיש שהזהות שלו נמצאת תחת איום, הוא חושש שלא יוכל להמשיך לחיות כאן, ומרגיש שהוא על סף תהום. יחד עם זאת, רובו המכריע סבור שכל החששות שלו יתבדו והכול יהיה בסדר. מבלי להיכנס לניתוח מלא ומפורט של הממצאים הללו, הרי שהם מסבירים את תהליכי ההכחשה והדחקה של הצבור היהודי ביחס למציאות העכשווית והתעלמות מוחלטת מהתהליכים אותם חוותה ישראל בשני העשורים האחרונים.

מאז תחילתה הרשמית של ההפיכה המשטרית בינואר שנה זו, פרסמתי מספר ציטטות ממאמרים שלי בשנים עברו, שהצביעו על התהליכים הללו, וזכיתי לפניות רבות ללקט רשימה כרונולוגית שמסבירה את התפתחות התהליכים הללו. בתחילה חשבתי להימנע מכך, כי הרי הכול כבר פורסם בעיתון הארץ ובמקומות נוספים, ובשנת 2020 אף פרסמתי את אוסף המאמרים השישי שלי תחת השם הברור כל כך "הכתובת על הקיר" (בעברית, באנגלית ובערבית). במסגרתו הוקדש כל החלק הראשון למאמרים המתארים את התהליכים האמורים בעשור הקודם. להורדת האוסף ללא כל תשלום בשלוש שפות יש להיכנס לקישור הבא

[https://www.shaularieli.com/wp-](https://www.shaularieli.com/wp-content/uploads/2021/03/%D7%94%D7%9B%D7%AA%D7%95%D7%91%D7%AA-%D7%A2%D7%9C-%D7%94%D7%A7%D7%99%D7%A8-%D7%9E%D7%99%D7%99%D7%9C-1.pdf)

[content/uploads/2021/03/%D7%94%D7%9B%D7%AA%D7%95%D7%91%D7%AA-%D7%A2%D7%9C-%D7%94%D7%A7%D7%99%D7%A8-%D7%9E%D7%99%D7%99%D7%9C-1.pdf](https://www.shaularieli.com/wp-content/uploads/2021/03/%D7%94%D7%9B%D7%AA%D7%95%D7%91%D7%AA-%D7%A2%D7%9C-%D7%94%D7%A7%D7%99%D7%A8-%D7%9E%D7%99%D7%99%D7%9C-1.pdf)

שתי סיבות הניעוני לרכז את הציטוטים האמורים בכל זאת. האחת היא ממצאי הסקר הנ"ל והשנייה, יעדי המחאה החברתית שאינם מתעלים את האנרגיה הברוכה ליצירת מציאות שונה ממה שהייתה לפני ההפיכה המשטרית. מובילי המחאה לא קושרים עדיין ולא בונים מענה כולל למהלכים החושפים בצורה

בהירה את גודל האסון המדיני, החברתי והכלכלי, שהברית בין מחרבי הדמוקרטיה הליברלית הישראלית, משיתה על מדינת ישראל. הברית מונעת מאינטרסים משיחיים, פרטיקולריים ואנטי ציונים של חברה: המפלגות הלאומניות- משיחיות בהובלת שר האוצר, בצלאל סמוטריץ', והשר לביטחון לאומי, איתמר בן גביר, המבקשות את האתנן הדמוגרפי החרדי בגדה המערבית כדי למנוע כל הסדר מדיני עם הפלסטינים. המפלגות החרדיות בהובלת אריה דרעי ויצחק גולדקנופף, המבקשות את האתנן התקציבי שיבטיח את המשך הנהגתם את החברה החרדית במדיניות של התבדלות, הסתגרות והקצנה דתית, ומפלגת הלכוד בראשות נתניהו, המבקש את האתנן האישי של ראשות הממשלה והימלטות מאימת הדין והעונש באישומיו. וכולן יחדיו מבקשים את ריסוק בג"ץ המונע זאת מהם.

בקובץ המצורף ריכזתי באופן כרונולוגי מספר ציטטות מרכזיות ממאמרים שונים שפרסמתי בעשור החולף והמאירים את התהליכים ואת האזהרות מפניהם. כמובן, שמאמרים דומים פורסמו על ידי אנשים רבים אחרים. אמליץ לקרוא את המאמרים במלואם (בקישור הנ"ל) , אך גם בציטטות המצורפות במסמך בלבד ניתן לקבל את התמונה.

שאול אריאלי

17 ביולי 2023

הכתובת על הקיר, שאול אריאלי 2020

בעבור חופן סיסמאות חלולות, 6.1.13, הארץ

מהי הציונות שלאורה כל צד רוצה לחיות - חילונית או דתית? מה היא המדינה - ארגון המודרני שמבטיח את קיומו והגדרתו העצמית של העם היהודי בארצו, או שלב ביניים בדרך לכינונה של מלכות דוד? מה היא הדמוקרטיה - ערך יסוד והמשטר המועדף במדינה היהודית, או שלב ביניים בדרך לכינון הסנהדרין? האם היא שלטון הרוב תוך שמירת זכויות הפרט והמיעוט, או רצון הרוב בלבד? האם המוסדות הנבחרים של המדינה רשאים להחליט גם ביחס לגבולות ארץ ישראל, או שאלו נתונים מתוקף ההבטחה האלוהית, ולכן כל החלטות ממשלה המבקשות להחזיר או לוותר על שטחים אינן לגיטימיות מיסודן? מה נותן תוקף לקניין - רישום מקרקעין חוקי או ההבטחה האלוהית שחלק מוסיפים לה את הציווי "להוריש את הארץ מיושביה"?

מה מעמדה המשפטי והבינלאומי של ישראל - חלק ממשפחת העמים המכבד את החלטות מועצתה או התנהלות לפי המוטו "אז"ם שמום" ו"עם לבדד ישכון"? מה עתידה של ישראל במזרח התיכון - "דירה בבית משותף" או "וילה בג'ונגל"? מהו מעמדו של המיעוט הערבי - חלק מחברה פלורליסטית או "גיס חמישי"? מה עתידם של הפלסטינים בשטחים - מדינה עצמאית לצדה של ישראל - המשך חיים תחת שליטה ישראלית תוך עידודם למצוא "עתיד טוב יותר" בירדן? מה עתידה של ירושלים - בירה מוכרת בהסדר קבע המשתרעת על פני 70% מירושלים המאוחדת ובעלת רוב יהודי מוחלט, או בירה ענייה שסועה ובעלת רוב ערבי שכולה לכאורה בשליטתנו "לנצח נצחים"?

שאלה של איזון, 27.5.14, מולד

פועל-יוצא מן ההבדלים האלה הוא היחס לדמוקרטיה, משטרה הנוכחי של מדינת ישראל. בעיני הראשונים הדמוקרטיה היא יסוד-מוסד ותנאי הכרחי לקיומה ולהתנהלותה של מדינת ישראל כחלק מן העולם הנאור. לא פלא אפוא שבמגילת העצמאות הוצהר כי "מדינת ישראל תהיה [...] מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום [...] תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני [...] תבטיח חופש דת [...] – מושגים שיכולים להתקבל לא רק על דעתם של בני העם היהודי, אלא גם על דעתם של בני אומות העולם הנאורות. אך לצד זה נפתחת המגילה במשפט "בארץ-ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית... והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי."

בעיני הגוש הדתי-לאומי, לעומת זאת, הדמוקרטיה היא כלי להשגת מטרות אחרות, ויש בהם כאלה הסבורים שהיא בדרכה לסיים את תפקידה: "כיום לדמוקרטיה הישראלית יש תפקיד אחד מרכזי והוא להיעלם מהשטח", פסק לאחרונה חד-וחלק בני קצובר, ממנהיגי "גוש אמונים".

בעניין זה, בוויכוח בין הצדדים לגבי השאלה כוחו של מי גובר - שלטון החוק, הנקבע על ידי המוסדות הדמוקרטיים הנבחרים, או שלטון הרבנים הפוסקים על פי דין תורה, הרב שלמה גורן, ניסח כך את עמדת הדתיים-לאומיים: "אין בכוח שום חוק לאומי לשנות מעמדנו וזכויותינו על פי דין תורה". ערב ההתנתקות מרצועת עזה שב וביטא את התפיסה המשיחית של גוש אמונים פרופ' הלל וייס מראשוני המתנחלים: "מקור הסמכות של מדינת היהודים... אינו הכנסת, ולא שלטון החוק ולא ממשלת ישראל, אלא נצח ישראל. כל עוד הכנסת ומוסדותיה מייצגים את הישות נצח ישראל, הם לגיטימיים. אינם מייצגים, אינם לגיטימיים".

מפוררים את הבית, 4.6.15, הארץ

במלים אחרות, קו ההפרדה עובר כיום בין אלו הסבורים שהזכות של העם היהודי על ארץ ישראל כולה גוברת על כל זכות אחרת, גם במחיר פגיעה בדמוקרטיה, המשך השליטה בעם אחר, החלת מערכות משפט נפרדות ליהודים וערבים, אפליית מיעוטים ופרטים – כי "אנחנו העם הנבחר" ו"כל הארץ ניתנה לנו על ידי בורא עולם" – לבין אלה המבקשים להבטיח שישראל תהיה מדינה דמוקרטית של העם היהודי, שמקיימת שוויון מלא לכל אזרחיה וחברה במשפחת העמים.

כדי לממש את חזונה, על ממשלת נתניהו לדבוק במדיניות משלימה בשני מישורים: במישור המדיני-ביטחוני עליה להפחיד את הציבור ולשכנעו שהוא בחזקת "עם לבדד ישכון" והעולם כולו אנטישמי. לכן איראן היא מבחינתו "הדיקטטורה הנאצית" והפצצה שלה תסמן את "שנות ההשמדה", ודאעש הוא הוכחה לכך ש"עומדים עלינו לכלותנו", גם אם הוא יוצר הזדמנות לשינוי בבריתות האזוריות. לשיטתו, יוזמת הליגה הערבית אינה אפשרית, ולכן יש להתעלם ממנה. ואילו את חמאס יש לשמור על "אש קטנה". מהלכיו נועדו להבטיח את המשך הפילוג בקרב הפלסטינים, המערער את הלגיטימיות והסמכות של אבו מאזן, ולהזין את האשליה שהפילוג יסיר את תושבי הרצועה מהמשוואה הדמוגרפית,

באם נתניהו יצעד את הצעד הנוסף, ויספח את הגדה. במישור זה העמיד נתניהו לצדו את חוטבלי, כדי שתסביר ל-138 מדינות באו"ם שהכירו במדינת פלסטין, ש"העם (היהודי) דורש ריבונות" בשטח פלסטין.

מדיניות הגטו הזאת מחייבת, מחוללת ומתדלקת פעולות במישור השני, של המציאות הפנימית-החברתית. במישור הזה חיוני להפגין את "אחדות העם", תמיכה בלתי מסויגת בהנהגת המדינה, גיבוי מלא ממערכת המשפט, תקשורת אוהדת ואף מוכנות לשלם בחיינו בפרוץ אלימות. מציאות כזו מבטיחה שלאופוזיציה לא יהיו התנאים הנחוצים להחלפת השלטון. נתניהו בחר בקפידה את השרים שהציב ליד עמודי התווך של הדמוקרטיה, והם נערכים עתה לכרסם ביציבותם.

שופטים על הכוונת, 3.12.15, הארץ

הכתובת שוב על הקיר. מהבהבת באדום ניאוני ומשוכפלת בנחישות על ידי מי שאצבעם לוחצת על ההדק המדומיין.... אנחנו נמצאים עמוק בתוך מלחמה על אופיה ומשטרה של מדינת ישראל.

העליון מוצג כגוף שפוגע בביטחון, ואף יותר מכך. "חבל שבית המשפט מעניק זריקת עידוד לאויב הערבי ולמוכנות הטרור שהוא מפעיל כלפינו", אמר איש הבית היהודי בצלאל סמוטריץ' אחרי ההחלטה להרוס בית כנסת בגבעת זאב. מירי רגב כבר מכינה את כתב האישום: "אם בג"ץ לא יאפשר לנו לחזק את ההרתעה ולהעניש בחומרה את המרצחים, הוא יישא באחריות להמשך גל הטרור", אמרה לאחר הפסיקה שערכה הריסת בתים.

נבחר הציבור יודעים בדיוק מדוע זה קורה: העליון הוא אנטי-יהודי, אנטי-ציוני, תומך בטרור ופוגע בביטחון המדינה — פשוט משום שהוא "שמאלני". יריב לין אמר כי בג"ץ "יש אחיזה חזקה של שמאל רדיקלי — לא רק שמאל — הנוהג בבית המשפט כאילו יש לו מדינה ולא הפוך". סמוטריץ' אמר ש"בית המשפט העליון משמש במודע ומרצון כלי ניגוח פוליטי בידיהם של ארגוני השמאל הקיצוני", ואורן חזן (ליכוד) טען כי בג"ץ מנהל את המדינה, ואף חזה שהדבר "יביא לשביתות רעב המוניות וטרור ברחובות".

מה הפתרון? "הגיעה העת להחזיר את בית המשפט העליון למקומו ולתפקידו הטבעי", מציע-מאיים סמוטריץ'. ראש מפלגתו, נפתלי בנט, מציע גרסה מאופקת יותר להצעה: "אם עודף ההתערבות יימשך, נפעל לבלימת אקטיביזם זה. ממשלה צריכה למשול ושופטים צריכים לשפוט. ברגע ששופטים או יועצים משפטיים חוזרים לתחום המשילות, זו פגיעה בסיסית במדינה".

ליון גם מציע, "לפעול לשינוי שיטת בחירת השופטים על מנת להבטיח כי הרכבו של בג"ץ יהיה מאוזן ופלורליסטי". והוא מפרט: "הגיע הזמן לשנות מהיסוד את שיטת בחירת השופטים, כדי שעל כס השיפוט יישבו אנשים המחויבים למדינת ישראל ולרעיון הציוני".

עצוב יהיה אם יום אחד יעלה צורך לדון בהתבטאויות הללו בוועדת חקירה, אך עצוב עוד יותר יהיה אם נבחר הציבור יצליחו להפוך את ישראל למדינה שבה התבטאויות כאלה אינן נחקרות כלל.

הבורות בשיחות המשיחיות, 26.12.15, הארץ

המגמה השנייה מתייחסת להוצאת ישן מפני חדש. הכנסת התכנים הלאומניים, הדתיים והמשיחיים לתוכנית הלימודים, כפי ששר החינוך נפתלי בנט עושה במחשכים, היא קלה ונוחה כאשר אין בסיס ידע מוצק אחר שאתו יש להתמודד. זהו ביטוי נוסף לתוכניתו של בנט, שטען כי למען ארץ ישראל יש לשנות את עם ישראל ואת מדינת ישראל. הוא וחבריו מתמקדים היום ב"התנחלות בלבבות", לאחר שורה של טראמות אמוניות שמקורן בהתרסקות המשיחיות על סלע המציאות, ובראשן "תוכנית ההתנתקות", פינוי עמונה ומיגרן ובלימת תנופת הבנייה בהתנחלויות כתוצאה מהלחץ הבינלאומי.

החלופה השלישית- מלחמת אזרחים, 23.5.16, הארץ

החלופה השלישית הולכת ומתפתחת עקב העדר הכרעה מדינית. חלופה זו היא המשך ישיר של המציאות הקיימת, ועלולה להיכפות על ישראל בנסיבות מסוימות, בהן קריסת הרשות הפלסטינית, התמוטטות מערכות המחיה בעזה, התפרצות אלימה חדשה ושילוב זרועות בין ערביי ישראל לפלסטינים. קשה לשרטט בבהירות את קווי המתאר שלה, אך ניתן לקבוע שיהיו בה מאפיינים של מלחמת אזרחים: אנרכיה שלטונית חלקית, עקב המתח ההולך ומתפתח בין הצמרת הביטחונית לשרי הממשלה, אלימות ברמה אישית והיומיומית, בהעדר אכיפה משטרתית, מיטוט מעמדו של בית המשפט הגבוה לצדק והתארגנויות מזוינות. כל זה יגרום לפגיעה בכלכלה ובלכידות החברתית, ויזמין מעורבות בינלאומית בדפוס של חרמות, משקיפים ואף סנקציות.

חמורו של משיח לובש פשיזם, 21.4.17, הארץ

משיח לא בא, אבל ייתכן שחמורו לובש פשיזם. משיח לא שותף לתפישת "אתחלתא דגאולה" של חסידי הרב קוק, הרואה בהקמת המדינה, בניצחונות הצבאיים של ישראל במלחמת העצמאות ובמלחמת ששת הימים ובמפעל ההתנחלות אותות לכך שהוא יבוא בימינו־אנו לבנות את בית המקדש השלישי ולכונן מחדש את מלכות דוד. האם אין הניסיון להביא את המשיח בידי אדם – חברי הבית היהודי ועמיתיהם בליכוד – מציף את ישראל בסממנים של פשיזם.

האומנם היום, במלאות 50 שנה למלחמת ששת הימים, כל ההתבטאויות הללו של נבחרי הציבור הישראלים הן כקצף על פני המים? האם הדמוקרטיה הישראלית איתנה כפי שנהגנו לחשוב בעבר?

הציבור חייב להגן על שומרי הסף שלו, 21.02.2018, הארץ

מאבקי כוחות בין פוליטיקאים והדרגים המקצועיים, לצד שיתופי פעולה פוריים, אינם זרים לשום מערכת שלטונית. האג'נדה האידיאולוגית והאישית, והתוכניות הפוליטיות של הנבחרים, נתקלות לא פעם באילוצים החוקתיים, התקציביים, המדיניים, הביטחוניים והחברתיים, שמציבים בפניהם שומרי הסף של הדמוקרטיה הישראלית: ראשי השירות הציבורי, הרשות השופטת, ראשי מערכות הביטחון והתקשורת.

בשנים האחרונות, המאבקים מתקיימים על עתיד הגדה המערבית והסכסוך עם הפלסטינים, ועל פני החברה והמשטר בישראל, ומתנהלים בין השניים בשלושה תחומים: המדיני-ביטחוני, המשפטי והחברתי. שומרי הסף, מאוימים כיום בשונה מבעבר, לא בשל ויכוחים מקצועיים, אלא על רקע היותם המכשול האחרון למיטוטה של הדמוקרטיה הישראלית ולאובדנו של רוב יהודי במדינת ישראל כפי שהכרנו אותה.

חפשו את פסקת ההתגברות אצל הרב קוק, 14.5.2018, הארץ

תוספת פסקת ההתגברות לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו אינה עומדת לבדה. הוספת המנגנון המאפשר לכנסת לחוקק מחדש חוק 'עוקף בג"ץ', הגובר על חוק היסוד, ובכך למעשה מבטל את פסיקת בג"ץ, היא אבן משמעותית בפסיפס החברתי-משפטי-מדיני הנארג זה שנים על פי משנתם הלאומנית ואנטי-דמוקרטית של חברי 'הבית היהודי'. מעבר למגלומניה ולכוחניות המאפיינים את ראשי המפלגה, השרים נפתלי בנט ואיילת שקד, הרי שמהלך חקיקתי זה שואב את השארתו מאידאולוגיה ששורשיה בני מאה שנה, במשנתו של הרב יצחק אברהם הכהן קוק (הרא"ה), וביתר שאת, במשנת בנו, צבי יהודה קוק (הרצ"ה), אביו הרוחני של 'גוש אמונים' לדורותיו.

פסקת ההתגברות אינה התחלה ולצערנו אינה סוף. אך היא דגל שחור שמתנופף מעל עתידה של הדמוקרטיה בישראל. הכר הפורה שמעניק נתניהו בממשל תו למשנה לאומנית ומשיחית זו, מאפשר לגרור את החברה האדישה בישראל הרחק מאוד מהחזון הציבורי של אבות ומייסדי המדינה.

מה למדו השנה תלמידי ישראל? כמה שפחות, 12.6.2018, הארץ

אך האסון החינוכי של החברה בישראל הוא עמוק אף יותר ונגוע בסממנים המאפיינים פשיזם. אנטי אינטלקטואליזם' היה מאז ומתמיד סימפטום של פשיזם. רדיפת האינטלקטואלים הליברלים על בגידתם בערכי המסורת או באידיאולוגיה השואפת לשלוט היתה נר לרגלי ההוגים של האליטה הפשיסטית. לאה גולדברג הסבירה זאת בכותבה כי אינטלקטואלים ויוצרים מאיימים על דיקטטורות ועל השקפות עולם הגוזלות את חירות האדם בכך שהם מלמדים את "האנושות להגיד 'לא' תוך לעג מר, כשהתקופה דורשת זאת."

בתרבות הזאת, המקדשת את העכשווי והנקודתי, אנו מתקשים לעקוב אחר תהליכים המתרחשים על פני שנים ארוכות ולהבינם, עד לרגע שבו חיתוך נקודתי של תמונת המציאות משקף לנו את מלוא עוצמתו והשלכותיו של התהליך שבו היינו נתונים.

היי שלום דמוקרטיה, ברוך הבא ג'ונגל 24.7.2018, הארץ

טענותיהם של מחוקקי חוק הלאום הפוכות לרוח הציונות ולרוח הכרזת העצמאות. הן מגמות אנטי-דמוקרטיות, הגורסות: אם לא שכנעת – תשתיק ותוציא אל מחוץ לחוק. מגמות אלה מונעות על ידי פוליטיקאים המפרשים את הדמוקרטיה כזכות הרוב לקבל כל החלטה. הם פוסלים את העיקרון ולפיו בדמוקרטיה הרוב זכאי לשלוט רק בתנאי שהוא מבטיח את זכויות הפרט – מושא הדמוקרטיה. העולם נתפש כג'ונגל, שההיגיון השולט בו הוא "משחק סכום אפס" – פחות למחנה השני משמעו יותר למחנה שלי. מי שאינו תומך בי הוא בהכרח נגדי. אין מקום לשונה ולאחר, הן במישור החברתי והן במישור המדיני.

התגברות תופעות אלה במרחב הממסדי והציבורי מונעת אפשרות להכיר בשתי הזהויות של ישראל – דמוקרטית ויהודית – כזהויות משלימות ולא סותרות, והיא בחזקת "הכתובת על הקיר". על הציבור בישראל להבין, כי אין הכרח בקיומה של שנאה כלפי הפמיניזם, הערבים, תומכי ההסכם המדיני או מובילי המחאה החברתית כדי שדברים כאלה ימשיכו להתרחש – די באדישותו כדי לאפשר את המשך קיומם.

אסור שיעבור יום בלי מחאה נגד הממשלה הזאת 27.8.2018 הארץ

סוף אוגוסט. חופשת הקיץ הגיעה לסיומה. המחאת הציבורית נגד המדיניות של ממשלת נתניהו עלולה לדעוך ולגווע. עזיבה של הכיכרות והצמתים וחזרה לשגרה הן אסון, בגלל ההתעלמות משיאו של המאבק שבו החברה הישראלית נתונה – המאבק על משטרה, אופייה ודמותה של מדינת ישראל. מאבק שגורלו יוכרע בבחירות הקרובות לכנסת הבאה. ישראל תבחר אם לצעוד בדרך הלאומנות וסיפוח שטחי הגדה המערבית, או אם להסתובב בפניית פרסה ולשוב למדיניות על פי רוח מגילת העצמאות, תוך חתירה לפתרון של שתי מדינות לשני עמים. אין חלופה אחרת או דרך שלישית, או "מרכזית" יותר.

עיקר הפתרון האסטרטגי היה ניפוץ "תקרת הזכוכית" המשפטית. זו שבית המשפט העליון ביקש להציב כדי להגביל את השררה השלטונית, על בסיס חוקי המדינה הדמוקרטית-ליברלית וברוח מגילת העצמאות, תוך כיבוד המשפט הבינלאומי – כדי לדחות את הגחמות המשיחיות ולמנוע את הפגיעה במיעוטים.

את הטענה כי פעולות אלה הן "רצון העם", תחת התפיסה האנטי-דמוקרטית שדמוקרטיה היא שלטון הרוב, דחה בית המשפט במרבית המקרים. רציונל התשתית המשפטית לשלב ההכרעה במאבק על עתיד מדינת ישראל נבנה מחוקים שונים, ובראשם חוק ההסדרה, חוק הלאום, פסקת ההתגברות והחלטת ועדת השרים לחקיקה לאשר כי כל הצעת חוק שעוברת בממשלה חייבת לציין בפני הוועדה כיצד היא תוחל על ישראלים החיים בגדה. כל אלה נועדו להבטיח כי העדיפות המוחלטת והבלבדית תינתן להתיישבות היהודית בכל רחבי הארץ, וכי ניתן יהיה להפקיע אדמות פלסטיניות פרטיות כדי להכשיר עשרות מאחזים, בלי יכולת של בג"ץ למנוע זאת.

הגרוע ביותר עשוי להיות עוד לפנינו.

בהיעדר גורמים מרסנים חיצוניים לממשלת ישראל, ותחת מטרייתו של טראמפ, הבחירות הקרובות הן ללא ספק קו העצירה של תומכי הדמוקרטיה הליברלית של העם היהודי מפני השלמת מהלכי נתניהו ובנט. כל יום עד הבחירות, שלא תתקיים בו מחאה משמעותית ולא תוצב אג'נדה מדינית בהירה, יחליש את המחנה הזה ויסיר דאגה מלב ממשלת ישראל.

ניצחון המפלגות הלאומניות והמשיחיות בבחירות לכנסת יסתום את הגולל על עיקר הטענות והמחאות שמלוות אותנו כיום. הממשלה החדשה תוכל לטעון שהציבור תומך במדיניותה ובהחלטותיה האחרונות להשגת החלום של בנט, שקד וחבריהם. מדינת ישראל תתקדם, כשרבים מאזרחיה אף אינם מרימים את עיניהם מפייסבוק ו'האח הגדול', אל עבר תהליכי הסיפוח המוצעים, שבסופם תכונן מדינה יהודוקרטית בעלת משטר לפי המודל שמתיקיים כיום בירושלים – חרדית לאומנית, עם רוב אנטי-ציוני, ענייה ומקיימת משטר מפלה כלפי תושביה הלא-יהודים, שיהפכו לרוב תוך שנים ספורות.

ניתן להניח כי במאה ה-21 משטר זה לא יחזיק מעמד שנים רבות. בניגוד לטענתם של בנט וחבריו, פרוטוקול ההסברה החדש של הממשלה – המעמיד את תרומתה של ישראל לעולם על עגבניות שרי, טפטפות, ווייז ודיסק און קי – לא יצליח לשכנע את העולם המערבי המפותח לקבל את מדינת ישראל המקיימת משטר אפרטהייד. הדרך לעמדת המצורעת הבינלאומית תהיה קצרה, גם אם תהיה חניית ביניים בחברתן של ידידותיו החדשות של נתניהו ממזרח אירופה ומדרום אמריקה. הדרך למדינה דו-לאומית, שתהפוך עד מהרה למדינה ערבית, תהיה קצרה משם.

המהפכה, שמוביל בשנים האחרונות המיעוט הלאומני-משיחי, ניזונה מאדישותם המקוממת ומבורותו המתעצמת של הרוב. כשהיא תושלם, היא תפוגג את החזון הציוני ותשליכה אל פח האשפה של ההיסטוריה, ולראש רשימת ההחמצות של העם היהודי.

אם השמאל לא רוצה לכתוב את האפילוג של הספור הציוני 4.1.2019 הארץ

יריית הפתיחה של בחירות 2019 נורתה, ונדמה כי בנימין נתניהו וחברי הקואליציה כבר הכריעו מראש את המערכה החשובה ביותר בתולדות ישראל. הם ממשיכים לקבוע את אופיו של השיח הציבורי. העובדה שיריביהם מאמצים את דפוסיהם מעניקה להם יתרון מובנה, שיהיה כמעט בלתי אפשרי לגבור עליו.

מה מציעים לנו אלו המבקשים בבחירות הקרובות להחליף את נתניהו וחבריו? בנימוק שרוב הציבור הישראלי הוא "ימין מתון", המתמודדים – ישנים כחדשים – מאמצים את המסגרת המושגית של נתניהו. הם סבורים כי שימוש מתחכם בה יוביל את הציבור לבחור בהם, כמי שמסמלים את "הימין המתון", או אף לעבור מ"ימין מתון" ל"שמאל מתון".

הממשלה בראשות נתניהו כתבה פרק חדש ועצוב בתולדות הציונות, שעלול להפוך לפרק הסיום של החזון הציוני. לאלו המבקשים להחליפם אסור לשמר את המסגרת המפרשת שלה או את "עוגני־העל" שלה, כי גם אם ינצחו בבחירות, לא יוכלו אלא לכתוב את האפילוג של הסיפור הציוני בארץ ישראל. אם הם ה"שמאל" שלעיל, עליהם להכריז בקולי קולות על מסגרת מושגית חדשה, המעוצבת על ידי סל ערכים ואמונות שונה, ולקדם אותה באומץ לב אזרחי.

ישראל פשוט תקרוס 13.1.2019 הארץ

פיזור הכנסת ה-21 וההכרזה על בחירות חוזרות, אינם אלא ריטואל בעבור המפלגות החרדיות. זה מחייב אותן במאמץ ארגוני, אך לא מאיים עליהן. המגמה ברורה: כוחן הפוליטי מתעצם, ועמו יכולתן להמליך ראשי ממשלה. היום יתמכו בראש ממשלה זה או אחר תמורת אתן תקציבי והכרה בבדלנות, מחר ימנו בעצמם "בובה" שתסור למרותם.

אם ממשלות ישראל ימשיכו להתעלם מהמגמות ארוכות הטווח, והחברה החרדית תמשיך לדבוק בערכים ובגישה המאפיינים אותה כיום כלפי הציונות, העבודה, הגיוס לצה"ל, נשים, מיעוטים, הדמוקרטיה ושלטון החוק, מדינת ישראל "לא תוכל שאת", כנאמר בספר משלי, את המצב. היא תקרוס, ותהפוך למדינה שונה במהותה ובמטרתה מחזון האבות המייסדים של הציונות. האתגר של ישראל היום הוא לחבר בין החברה החרדית למדינה. נתוני העוני מוכיחים ש מדיניות הגטו החרדי קורסת. היא טובה רק לשיבות ולפוליטיקאים – שאוחזים בערוצי הכוח, המעמד, ההשפעה והכסף – אבל לא לציבור החרדי ולעתיד המדינה. ממשלות ישראל צריכות להפסיק להעניק לחרדים את האתנן שמחזק את בדלנותם, ולהעביר תקציבים לטובת פרויקטים שישלבו אותם בחברה כגורם יצרני ותורם. 71 שנה דבר זה לא נעשה. זה הזמן להתחיל.

על מה הבחירות? האם הציונים החילוניים יאלצו לוותר על חלומם? 5.9.2019 הארץ

את המערכת הפוליטית בישראל הנהיגה עד לאחרונה הציונות הקנונית־החילונית, והאידיאולוגיה השלטת, המגדירה מה טוב ומה רע, נתנה עדיפות לדמוקרטיה, לרוב יהודי, לביטחון ולחברות במשפחת העמים, ולא לארץ ישראל השלמה. במסגרת זו היא איפשרה לציונות הלאומנית־משיחית לאתגר את הסדר הקיים. כיום, בשל המהפך שעברה תנועת 'הליכוד' – היוורשת של תנועת חרות והתנועה הרוויזיוניסטית – באמצעה את האידיאולוגיה של הציונות הלאומנית־משיחית ובחבריתה אליה, השתנה סדר העדיפות בשלושת יעדי־העל של הציונות.

'הליכוד' והמפלגות הלאומניות־משיחיות יחדיו, בהנהגת בנימין נתניהו, נפתלי בנט ואיילת שקד, מובילים את הפגיעה בבית המשפט העליון, בשומרי הסף, בשלטון החוק, בזכויות האזרח והאדם, בקשר של ישראל עם יהדות התפוצות, במעמד המדינה ובתדמיתה – והכל למען אשליית ארץ ישראל השלמה, שבה אין כיום רוב יהודי.

הבחירות הקרובות עלולות להביא למותו של צמד הזהויות – יהודית ודמוקרטית – של מדינת ישראל. זאת לנוכח המדיניות שהממשלה נוקטת בהקשר לתהליך המדיני להיפרדות מהפלסטינים, מעמד הדת במדינה ובפוליטיקה, זכויות המיעוטים, זכויות הנשים ומעמדן, מעמד ארגוני החברה האזרחית, והזכות לקיים מאבק ציבורי על כל אלה. את המגמות האלה מניעים פוליטיקאים שמפרשים את הדמוקרטיה כזכות הרוב להחליט בכל עניין. הם פוסלים את העיקרון הדמוקרטי שלפיו הרוב יכול לשלוט רק בתנאי שהוא מבטיח את זכויות המיעוט והפרט – מושא הדמוקרטיה. העולם נתפש כזירה, שההיגיון השולט בה הוא "משחק סכום אפס". פחות למחנה השני משמעו יותר למחנה שלי. מי שאינו תומך בי הוא בהכרח נגדי. אין מקום לשונה ולאחר, הן במישור החברתי והן במישור המדיני. זהו מצעד ממשלתי אנטי־דמוקרטי, הגורס: אם לא שכנעת – תשמיץ, תשתיק ותוציא אל מחוץ לחוק.

במשך יותר ממאה שנה היתה הציונות הקנונית־חילונית הדומיננטית בחברה הישראלית. היא אפשרה את קיומה והתפתחותה של יריבתה, הציונות הלאומנית־משיחית. כיום, כשהציונות הלאומנית־משיחית הולכת ותופסת את הבכורה, בחסות האדישות הציבורית, היא רואה בקיום המשותף "שעטנז" אסור, מגלה אפס סובלנות, ומצהירה שיש להכחיד את הציונות הקנונית־החילונית.

תוצאות הבחירות הקרובות, יותר מכל קודמותיהן, והממשלה שתקום, יעידו אם הוכרעה המלחמה האידיאולוגית בין הציונות הקנונית־חילונית לציונות הלאומנית־המשיחית.

במקרה כזה, חסידי הציונות הקנונית יידרשו לוותר על חלומם ותיוותר להם רק אחת משלוש אפשרויות, החלות כבר עתה בעוצמות שונות: מאבק שעלול להוביל גם למלחמת אזרחים, הגירה ממדינת ישראל או חיים כאנוסים.

הפיגוע של בנט 19.1.2020 הארץ

אין לבטל את הנחישות הלאומנית־משיחית של בנט ושל צוות העוזרים שבו בחר להקיף את עצמו, ולפטור אותה בטענה שמדובר באתנן בחירות למצביעיו. תוכניות מאושרות, גם על בסיס משפטי רעוע ביותר, רק מחכות לשעת כושר כדי לצאת לפועל תחת הכותרת "תגובה ציונית הולמת". עד אז, הצוות הנחוש שסובב את השר, בגיבוי המלא, ותוך שיתוק מוחלט של ראש הממשלה, יהפוך את המנגנון הכולל שהוא מציע לביסוס ההתנחלויות בשטחי C לסיפוח בפועל של שטחי C.

בעידן הנוכחי של דונלד טראמפ ושל ולדימיר פוטין אין לדעת מה תהיה עוצמת ההשלכות הביטחוניות, המדיניות והמשפטיות שיהלמו בישראל — מידי הפלסטינים, העולם הערבי והקהילה הבינלאומית, בתגובה על המהלכים האלה. על כל פנים, בנט וחסידי הלאומנים־משיחיים אינם מתרגשים מזה. בנט רואה במצב האזורי והבינלאומי כיום הזדמנות שיש לנצל. את המחיר נשלם כולנו — העיוורים, השוטים והסומים, וכן גם קומץ המפוכחים.

המלחמה על הדמוקרטיה 16.5.2020 על צד שמאל

בישראל מתקיימת מלחמה פנימית. לא הפיכה צבאית, ועדיין לא מלחמת אזרחים. זוהי מלחמה על המשטר ועל התרבות הפוליטית. זהו מאבק בין 2 תפיסות-עולם ביחס למסגרת הפוליטית והכללים החלים על המשתתפים בה, וביחס לתפקידו ולמעמדו של האזרח בחברה דמוקרטית.

המאבק ניטש בין מיעוט של אזרחים, הנלחם על קיומה של מערכת דמוקרטיה ליברלית ועל שלטון החוק — לבין הרוב ה"נתיני", הפועל ליצירת מערכת כללים חדשה הנעה בין אתנוקרטיה לבין רודניות; בין הנלחמים על שמירת התנאים שיאפשרו לכל מיעוט פוליטי להפוך לרוב ולהרכיב את הממשלה (כי אפשרות מעשית לחילופי שלטון היא תנאי הכרחי לקיום דמוקרטיה) — לבין אלו שבהיותם רוב זמני פועלים לבניית מציאות שלטונית וחברתית שתנציח את שליטתם;

נתניהו מנצח ביד רמה על מחנה ה"נתינים", המלוכד והממושמע להחריד. בצורה מפוכחת ומתוכננת. נתניהו הציב בעשור האחרון את "וזירו" למוטט את יסודות הדמוקרטיה הליברלית, ואת התרבות הפוליטית והמשפטית השולטת בה.

הרע יותר עוד לפנינו. יש אפשרות שמחנה ה"נתינים" ישיג הכרעה ויהפוך את ישראל ל"ישרא-בלוף דמוקרטיה". אם תגבר ידו של מחנה האזרחים, עלול השימוש הציני שעשו עד כה נתניהו ושליחיו בכללי הדמוקרטיה — לפנות את מקומו למהלכים אנטי-דמוקרטיים ואלימים בזירות שונות של המאבק באזרחי המדינה.

האם נתניהו הפך לאנטי ציוני? 29.10.2020 הארץ

נתניהו בנה ומטפח את הבסיס הפוליטי שלו בקרב הקבוצות שנתפשו כ"ישראל השנייה" (המזרחים), או שהיו בשולי האליטה (הדתיים־לאומיים), או בשולי החברה (החרדים). כאלו שביקשו לעבור לקדמת הבמה ולדחוק את האליטה שייצגה את החברה הישראלית במשך שנים רבות, והחזיקה במערכת ערכים דמוקרטית, ליברלית וחברתית. נתניהו הקפיד לתת להנהגות של הקבוצות האלו את האתגורים החברתיים, הכלכליים והאמוניים שהן דרשו, כל עוד שירתו את בסיס הכוח הפוליטי שלו. ראשונים סביב נתניהו ללבות את אש ההסתה והנאצה הם שרי וחברי הכנסת של הליכוד, שמתייגים את מתנגדי נתניהו על בסיס עדתי כ"אשכנזים שמאלנים". אחריהם נציגי החברה החרדית. אלה מנהלים מדיניות סקטוריאלית צרה, שהחזון הציוני של האבות המייסדים אינו חלק ממנה, ומתייגים את מתנגדי נתניהו על בסיס דתי כ"גויים דוברי עברית". ואחרונים הם מנהיגי החברה הלאומנית־משיחית, האנטי־דמוקרטית, המתייגת את מתנגדי נתניהו על הבסיס הלאומני כ"שמאלנים בוגדים".

האיום הממשי על שרידותו האישית — המשפטית והפוליטית — של נתניהו העצים את תלותו בהנהגות אלו, והאיץ את פגיעתו בלכידות ובסולידריות בין המרכיבים השונים בחברה הישראלית והיהודית. בהתאם למידת הנאמנות של שלוש ההנהגות, הוא מתגמל אותן בתמהיל משתנה של משאבים דומים. את הראשונים הוא מתגמל בעיקר ב"ג'ובים" מיניסטריאליים ואחרים, ומאפשר להם לפגוע בערכי התרבות הישראלית הקאנונית ובשלטון החוק; את החרדים הוא מתגמל בעיקר בתקציבי ענק, בשחרורם מהשתתפות בכוח העבודה, מנשיאה בנטל הביטחוני ומהתמודדות עם משבר

הקורונה; והאחרונים מתוגמלים בעיקר בתקציבי ענק למפעל ההתנחלות, בבלימת כל תהליך מדיני, בהתקפות על בית המשפט העליון ובהדתה של מערכת החינוך.

במלים אחרות, כל עוד החרדים מחכים למשיח, הלאומנים המשיחיים מאמינים כי הם ייצרו את התנאים לבואו, ו"ישראל השנייה" משמשת כחמורו של משיח – נתניהו ימשיך לשרוד בכיסאו להרוס את החברה ואת הדמוקרטיה הישראלית. אחרי לכתו, במהרה בימינו, תישאר החברה הישראלית שסועה, מפולגת, מסוכסכת וחלשה. כל יורש עתידי שלו, שיהיה נאמן לחזון הציוני-הלאומי, יידרש לנס כדי לאחות את התפרים שנפרמו.

נואמים בבלפור ומתעלמים מהפיל בכיכר 18.12.2020 הארץ

לנוכח האפשרות של הליכה לסבב בחירות נוסף בישראל, על המפגינים בבלפור להציג תפישה רעיונית שלמה – מדינית, ביטחונית, חברתית וכלכלית – שתציע חלופה למדיניות נתניהו. הסכם וגבולות קבע הם לב השינוי הנדרש לטובת ליכוד החברה הישראלית במסגרת מדינתית, שחבריה – מבחירה חופשית – יחויבו להכיר בה כזו המגדירה אותם ואת זהותם יותר מכל המאפיינים השונים האחרים. אולי אז, כל הפוליטיקאים המבקשים להחליף את נתניהו יאזרו אומץ להצטרף לנשיא הנבחר ג'ו ביידן, שהכריז בוועידת ג'יי-סטריט ערב הבחירות בארה"ב (10.9), כי "פתרון שתי המדינות הוא הדרך היחידה להבטיח את ביטחונה של ישראל לטווח הארוך, תוך שמירה על זהותה היהודית והדמוקרטית... וזו גם הדרך היחידה להבטיח את הזכות של הפלסטינים למדינה משל עצמם".

הגבול השמאלי – 2.2021 כתב העת תלם

עשור בו היו מפלגות השמאל הציוני מחוץ להנהגת המדינה, הותירו את נתניהו בראשות ממשלות לאומניות ומשיחיות המוכנות להתחיל בתהליכי סיפוח באמצעות חוק גם במחיר שינוי סדר העדיפות בין שלושת יעדי הציונות- מעבר מדמוקרטיה בעלת רוב יהודי, לאתנוקרטיה יהודית ומשטר אפרטהייד בארץ ישראל השלמה.

המטרה: א"י השלמה. האמצעי: פירוק הדמוקרטיה, הארץ, 18 בפברואר 2021

מועצת יש"ע ממשיכה להוביל את חזונה המשיחי לא"י ש"כולה שלי", גם במחיר אובדן הדמוקרטיה הישראלית, כפי שאמר בני קצובר, יו"ר "ועד מתיישבי השומרון", ל"הארץ" בינואר 2012: "הדמוקרטיה הישראלית סיימה את תפקידה, והיא חייבת להתפרק ולהתכופף בפני היהדות".

המשיחיות של אנשי מועצת יש"ע, ושלילתם את סמכות המוסדות הנבחרים של הדמוקרטיה הישראלית, אינן נעצרות בגדה.

הבעיה היא שהרוב הדומם צמוד לכורסת הטלוויזיה שלו 23 ביוני 2022 הארץ

המאבק בין קבוצות האתוס השונות בחברה מקבל לאחרונה סממנים ראשונים של מלחמת אזרחים. ככל שהאתוס המשיחי יגבר, הניכור שלו כלפי ערכי הדמוקרטיה, הליברליזם וחירויות הפרט ידדר את החברה בישראל להתנגשויות אלימות יותר. ההתמודדות עם תהליך הרסני זה מחייבת שינוי של אתוס הסכסוך, גם אם תרומתו להקמת המדינה ולקיומה בעשורים הראשונים שלה היתה משמעותית. דרוש שינוי שיאפשר למזג אותו עם אתוס השוויון וליצור משניהם אתוס חדש – "האתוס הישראלי" – תוך מיזוג מרכיבי האמת שבשני האתוסים וזניחת מרכיבי הבדיה שבהם. זהו תהליך ארוך שיחייב התגייסות של מנהיגים, מוסדות ומערכות רשמיות, אך ראשית עליו לצמוח מתוך התעוררות של החברה האזרחית בישראל.